

KEVERMES TÖRTÉNETE KÉPEKBEN

a továbbiakban a fejezetcímeket is az inventáriumokból kölcsönzi.

A fő téma – *A vagyon összetevői* címen – a paraszti tárgyi világ szemléltetése, a vagyonösszeírások rendjét követi, az ingatlan „*fekvőségek*”-től az épületeken, házi eszközökön keresztül az állatállományig és a mesterségbeli szerszámokig, amelyek tíz fejezetet tesznek ki. Az objektumokról finom, sokrétű elemzést kapunk, megismerjük azok időbeli és térbeli elterjedését, sőt, azt is, milyen társadalmi – paraszti, kismemesi, polgári – körben használták őket, vagy kik utasították el és miért. Egy-egy tárgy leírása komplex kis tanulmány, kitérve használati módjukra is. Mindehhez látvány is társul, mert a szerző gazdagon illusztrálta könyvét, releváns képekkel.

A műben különös hangsúlyt kap a lakáskultúra meg a népművészet, a díszített tárgyak térhódítása, alkalmazásuk arányai, amiről a levéltári források nem nyújtanak valós információt, és kellő mennyiségű néprajzi anyaggal sem rendelkezünk. A szerző is tudatában van e ténynek, és mértéktartó véleményt alkot, valóságúen érzékeltetve a tendenciákat.

A lábjegyzetelt értekezést tömör és frapáns *Összegzés* zárja. Ezután a *Mellékletek* következnek három bizonyító erejű hagyatéki leltárral és egy végrendelettel az 1828 és 1856 közötti évekből. A levéltári kéziratmásokat követi az illusztráció, fényképekkel, rajzokkal és térképekkel. Végül a felhasznált források és szakirodalom, a rövidítések jegyzéke és angol nyelvű rezümé olvasható, és nem maradt el a *Helységnevmutató* sem.

A szerző gördülékeny, szép magyar nyelven szól hozzánk, a könyv megjelenése igényes. Bizonyosan tetszene Csiszár Attila kapuvári nagyszüleinek is, akiknek a művet dedikálta.

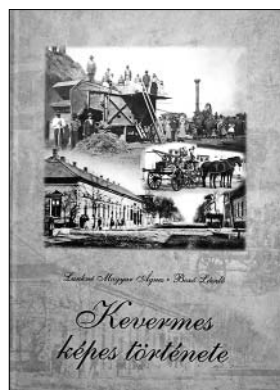
(Csiszár Attila: *A Rábaköz parasztságának anyagi kultúrája* (18–19. század). Rábaközi Helytörténet-kutatók Társulata, Csorna, 2020. 102 oldal, 75 kép)

Zentai Tünde

Kevermes községet 1815-ben alapították a történelmi Magyarország különböző részeiről idetelepített dohánykertész telepesek, akik rendkívüli szegénységben és mostoha viszonyok közepette voltak kénytelenek új életet kezdeni itt. A település a földesurak nagylelkűségének és az emberek szorgalmának köszönhetően gyors fejlődésnek indult. Templomot, iskolát, plébániát, községházat építettek, a határt pedig, ahol korábban nagy kiterjedésű füves puszta volt, feltörték és művelésbe vonták. Mindeközben folyamatos nehézségekkel kellett szembenézniük, így különböző járványokkal, vagy éppen a rossz időjárás miatt bekövetkezett éhínséggel. A megpróbáltatások a XX. században is folytatódtak, de bármilyen nehéz is volt az emberek élete, mindig megpróbáltak értéket teremteni. Kulturális egyesületek, körök, sport- és tűzoltó egyesület, ipartestület alakult, és az építkezések sem álltak le, amit a mai napig fennmaradt emlékművek, kikövezett utcák és a népi stílusú lakóházak is jól példáznak.

A település rövid története tehát bővelkedik eseményekben, ami az elmúlt néhány évtizedben részletesen fel lett dolgozva dr. Bodor József plébános és Pelle Ferenc helytörténész munkásságának köszönhetően. Több könyv és egyéb kiadvány is napvilágot látott, az utóbbi években pedig színes szóróanyagok is készültek az értékek bemutatására.

A Települési Értéktár Bizottság tagjaként 2019-ben kezdtünk el gondolkodni egy olyan kiadvány megjelentetésén, amely képekben mutatná be a település múltját, ezzel együtt pedig a

még megmaradt és a már elpusztult értékeket. Már korábban is történetek előzetes felmérések, amelyek tulajdonképpen megalapozták a kutatómunkát. Felmértük azokat a területeket, amelyekről a rendkívül részletes korábbi helytörténeti kutatások ellenére hiányosak az ismereteink, ill. rálátásunk nyílt a már rendelkezésre álló fényképes anyagra is.

Már a munka kezdetén is egyértelmű volt, hogy a helyi értékekről és az egykoron itt élt emberek mindennapjairól, munkájáról több száz korabeli fénykép maradt fenn, azonban a saját kutatásaink újabb adalékokkal szolgáltak ehhez az anyaghoz. A településen 20 olyan régi stílusban emelt épület található, amelyeket nyilvántartásba vettünk, lefényképeztünk, majd később a Települési Értéktárba is felvettünk. 2020-ban felhívást intéztünk a település lakosaihoz azzal kapcsolatban, hogy ha valakinek van olyan fényképe, amely az előbbieken említett értékeket és élethelyzeteket örökíti meg, akkor lehetőség szerint juttassák el ezeket hozzánk. Köszönhetően ennek a felhívásnak, több olyan dokumentumot és fényképet kaptunk, amelyek a település épített vagy kulturális értékeit mutatják be a XX. század első feléből. Felkerestük a kevermesi plébániát, ahol szintén értékes fényképekhez jutottunk hozzá. Mivel a helyi temető korábban senki sem mérte fel helytörténeti szempontból, így a feltárómunkát ezzel folytattuk, és igencsak érdekes és meglepő eredményeket kaptunk. Munkánk során több olyan katonának is megtaláltuk a sírját, akik nem voltak feltüntetve a helyi világháborús emlékműveken, illetve a község egykori orvosai, gyógyszereszei és plébánosai közül is többen itt nyugszanak. Az adatgyűjtést levéltári, múzeumi és internetes kutatással egészítettük ki.

Így jutottunk el oda, hogy 2020 decemberében az Agrárminisztérium hungarikumokat népszerűsítő pályázatának segítségével megjelentettük 387 oldalas könyvünket, amelyben fejezetenként dolgoztuk fel a rendelkezésre álló képanyagot. A kép- és

dokumentumanyag közreadása mellett célszerű volt a település történetének bemutatása is, amit a képek mellett közzétett rövid ismertetővel valósítottunk meg. Olyan információk kerültek elő kutatásunknak köszönhetően, amelyeket eddig nem ismertek az emberek, és így felkeltettük az érdeklődésüket a téma iránt. Ez abból a szempontból is nagyon fontos, mert helytörténeti kutatásainkat nem fejeztük be, jelenleg például a temető történetét kutatjuk. Emellett idővel szeretnénk feldolgozni a település kulturális életének történetét, valamint a világháborúk helyi vonatkozásait is, amelyhez minden Kevermesen élő és innen elszármazott személy segítségére számítunk.

(Lunkné Magyar Ágnes-Bozó László: Kevermes képes története. Kevermes Nagyközség Önkéntes Tűzoltó Egyesülete, Kevermes, 2020. 387 oldal)

Lunkné Magyar Ágnes-Bozó László

A BÁNÁTI LEÁNYNEVELÉS SZOLGÁLATÁBAN

A szerző, Németh Ferenc a bánáti művelődéstörténet újabb, fontos kötetével lepte meg a múltunk és a közéletünk iránt érdeklődő olvasókat. A kiadvány egyben az *Acta Historica Hungarica SSND* sorozat harmadik kötete a Boldogasszony Iskolanővérek rendtartomány gondozásában.

A Miasszonyunkról Nevezett Szegény Iskolanővérek női szerzetesrend (SSND) bánáti tevékenységéhez Tornay Krisztina M. Petra írt ajánlást, valamint alapos bevezetőt, amelyből a kongregáció megalakulásának előzményeit, bajorországi létrejöttét, a magyar tartomány temesvári megalakulását (1858), a délvidéki fejleményeket ismerhetjük meg, s azt is megtudhatjuk, hogy a rend nevét Boldogasszony Iskolanővérekre változtatta 2011-ben a magyar rendtartomány. A bevezetőben rövid kitekintést találunk az „*unokatestvérek*”, a Kalocsai-Bácsi Iskolanővérek kongregációjára is.